כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן. שנשחט עולה לשם שלמים: **כשרים.** לזרוק דמן ולהקטיר אימוריהם ולאכול את הנאכלין אע"פ שמצותם לשוחטן לשמן כדיליף בגמ' [ד.]: **אלא שלא עלו וכו'.** ולריך להביא אחר לחובתו או לנדרו וישחטנו לשמו: **חוץ מן הפסח והחטאת.** שהן פסולין לגמרי וילף לה בגמ' [ז:]: **הפסח בזמנו.** [פסול] [ב] שלא לשמו כל זמן שחיטתו דהיינו מחלות היום של ערב פסח עד הערב אבל קודם לכן ואחר מכאן קיימא לן (לקמן דף ז:) דפסח בשאר ימות השנה [שלמים] הוא וכל דינו כשלמים ואמרינן לעיל דשאר זבחים כשרין שלא לשמן ובגמ' [ח:] יליף לה מקראי: **אף האשם.** כדמפרש טעמא ואזיל: **הנשחטין לשם פסח.** כל שאר זבחים שנזבחו בי"ד בניסן לשם פסח או שנזבחו לשם חטאת בכל זמן פסולין כי היכי דאיתהו פסולין לשם אחרים. ובגמרא [יא.] יליף טעמא דאחרים לשם פסח בגזירתיה: **שמעון אחי עזריה.** על שם שעזריה עסק בפרקמטיא וסיפק צורכי שמעון אחיו בשעה שהיה עוסק בתורה והתנו ביניהן שיהא חלק לעזריה בשכר תלמודו של שמעון כדאמרי' בסוטה (דף כא.) אם יתן איש את כל הון ביתו וגו' [שה"ש ח:] לא כשמעון אחי עזריה לפיכך נקרא על שמו שלמד על ידו: **שחטן.** לשאר זבחים [ה] לשם גבוה מהן כשרין כדמפרש ואזיל. ובגמרא (לקמן דף יא:) יליף לה ומפרש להאי כשרין אי כשרין [ועלו] קאמר ובתרתי [ה] פליגי אי כשרין ולא עלו קאמר ובגבוה ובנמוך הוא דפליגי: **נשם נמוך מהן פסולין.** לגמרי: בכור ומעשר בהמה נמוכין משלמים כדאמרינן בפ' כל התדיר (לקמן דף פט.) מפני שהשלמים טעונין מתן אדנים סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק: **גמ' למה לי למיתני אלא.** להאריך בלשונו ליתני ולא עלו לבעלים כו' לשון קלרה כדקיימא לן (פסחים דף ג.) לעולם ישנה אדם לתלמידו דרך קלרה: **הא קמ"ל.** שאין בהם שום ירידה אלא אותה לבדו [ו]: **אבל נקדושתייהו קיימי ואסור לשנויי בהו.** מו שיוציא אחרינא לעבוד [ז] אחת משאר עבודות לכתחילה שלא לשמה מיהו אם עבר ושינה כשר: **משום דשני בה.** חדא זימנא ליתני בה כל הני ומיזיל נדר

כל הזבחים שנזבחו כו'. עבודה קמייתא נקט והוא הדין קבלה והולכה וזריקה דקתני סיפא (לקמן ד' יג.) ושיוי קודש שייך בהנך תרבא עבודות כגון עולה לשם שלמים אבל שיוי בעלים לא שייך אלא בזריקה כגון שוחט או מקבל או מוליך קרבן ראובן ע"מ לזרוק דמו לשם שמעון כדמוכח לקמן בפירקין (דף י.) ולריך לדקדק מנא ליה להא"ס שיוי בעלים דקבעי לקמן בפרקין (דף ד.) מנא לן דבעינן זביחה לשמה כו' והדר קאמר אשכחנא שיוי קודש שיוי בעלים מנא לן משמע דאמתניתין קאי וכולה מתניתין לא מישתמעא כלל שיוי בעלים דליתנא ח] דלשמן משמע לאפוקי שיוי קודש וכולה מ] מתניתין לא נקיט אלא שיוי קודש דקתני נמי בסיפא (שם דף יג.) כילד לשמן ושלא לשמן לשם פסח לשם שלמים ונראה דסמך אמתניתין דלקמן פרק בית שמאי (דף מו:) דתנן לשם שאה דבריס הזבח נזבח לשם זבח לשם זובח וכן פירש בקונטרס בגמ' וא"ת אי אהדיא קאי א"כ הוה ליה לפרושי נמי מנא לן לשם השם לשם אישים [לשם ריח] לשם ניחוח וי"ל דלא אתי לפרושי אלא בהני דכשירין ולא עלו לשם חובה י] אבל הנך כשירין ומרלין ועלו לשם חובה כמו שאפרש ועוד י"ל דשלא לשמן דמתניתין משמע בין שיוי קודש בין שיוי בעלים כמו ברייתא דרבי שמעון קמלה שלא לשמה דמוקי ריש פ"ק דמנחות (דף ב:) בשיוי בעלים ולהכי נמי [לא פריך] יא] בפירקין דהנך תרבעה דבריס מנא לן דלא מיירי בהן במתני' ומיהו רבה דווקא מוקי לה בשיוי בעלים אבל רבא ורב אשי לא מוקמי לה הכי התם ואם תאמר והא בפרק בית שמאי (לקמן דף מו:) דריש להו מדכתיב עולה אשה ריח ניחוח לה' עולה לשם עולה והיינו שיוי קודש ובפירקין בגמ' (לקמן דף ד.) דריש שיוי קודש מקרא אחרינא ויש לומר דקרא דהתם בהקטרת אימורים והכא בעבודת הדם ואע"ג דקתני לשם ו' דבריס הזבח נזבח הוא הדין הזבח נקטר דהא קרא דמייתי התם בהקטרה מיירי ומ"מ שפיר דריש מקרא דהתם זביחה לשם ו' דבריס מדאיתקש אל שם יב] זבח לשם זבח דהיינו שיוי קודש הוי בין בעבודת דם [כדיליף] מקראי דפירקין בין בהקטרה [כדיליף] מקרא דהתם ה"א הכי נמי דבריס יהו בזביחה כמו בהקטרה ומיהו הא לא מצינן למילף מהיקישא דימא ולא עלו לשם חובה ואינה מרלה בכל (מקום) הכי ו' דבריס דהוא קרא כתיב בהקטרת אימורים ט] והוא עצמו אלא הוקטרו אימוריה יד] כשר ולקמן [דף מו:] דמייתי קרא לשם זבח דהיינו שיוי קודש לא מייתי נמי קרא לשם זובח דהיינו שיוי בעלים משום דהנהו טו] ו' דבריס לא שייך לפרש בשעת הקטרה דבשעת הקטרה לא משכחת לשם זובח דשיוי בעלים ליתיה אלא בשוחט ע"מ לזרוק או מקבל ומוליך ע"מ לזרוק כדמוכח בפירקין [לקמן דף י.] ובשעת הקטרה כבר נזרק הדם ואם כן מהיכא תיתי הקטרה לשם זובח דבההוא קרא לעולה אשה ריח ניחוח לא כתיב ומעבודת דם לא אתי דעבודת דם גופיה ליתיה אלא בע"מ לזרוק כדפרישית והשתא זביחה לשם אשה דבריס והקטרה לשם חמשה אי נמי הא דקאמר זביחה לשם אשה דבריס לא שחיטה בשעת שחיטה לשם ו' דבריס אלא כלומר הזבח נעשה לשם ו' דבריס וכל אחת בשעתה טז]. ◦ ובפ' המפקיד (ב"מ דף מג:) פירשתי הא דמחשבה פוסלת בקדשים אי בדיבור הזבח נעשה [שלא] לשמה או אפילו במחשבה יז): **הפסח בזמנו.** אבל שלא בזמנו לא ואפי' שוחטו לשם עולה ואפילו למ"ד יח) בעי עקירה מ"מ הוי שלמים כדדרשינן ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל דשחיט ליה שלמים ליהוי לקמן בפירקין (דף ח:): **החטאת באה על חטא והאשם בא על החטא.** איכא חטאת ואשם נמי דאין באין על חטא כגון חטאת יולדת ואשם מצורע אלא משום דרובא אתו על חטא משום להו אהדדי: **לשם גבוה מהן כשירין.** מיבעי לן אי בעי למימר כשירין ומרלין ופליגי בחטאי או כשירין ולא פליגי אלא בחדא לגמרי קאמר ותימה מנא ליה דילמא פסול ולא עלו קאמר דאשכחן [בברייתא] כי האי גוונא דתניא לקמן (דף ד.) שלמים ששחטן לשם תודה פסולין והיינו פסולין ולא עלו ולא פסולין לגמרי ויש לומר משום דדרשינן טעמא דשמעתא יח] בגמרא (שם דף יא:) מדכתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר יריימו במורם [מהם] אין מתחללין בנמוך מהם מתחללין וחילול משמע פסול גמור ואע"ג דדרשינן בגמרא (לקמן ג:) קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים ולא מיפסלו אשר קדשים אלא לשמן מכל מקום שייך בהן חילול משום פסח וחטאת דמיפסלו ועוד יש לדקדק מגופה דמתניתין הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשירין משום דהוי לשם גבוה יט]:

ואסור לשנויי. יש מקומות שהתנא [אינו] חושש לאשמעינן חידוש זה ובפרק יט] התכלת (מנחות דף מח:) גבי אשר שלמי נזיר וגבי אשם נזיר ואשם מצורע דקתני כשירין ולא עלו ולא קתני אלא: **קרי ליה נדר וקרי ליה נדבה** כ]. משמע הכא דכל היכא דכתיב נדר נדר דוקא נדבה נדבה דוקא וכן בפרק קמא דר"ה (דף ו.) לענין בל תאחר ואפילו לר"מ בפ"ק דחולין (דף ב.) דדריש טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר אלמא קרי לנדבה נדר שאני הכא דדריש מדשני קרא בדיבוריה א"כ בחולין דריש דכיון דחייש קרא לתקלה לא שנא נדר לא שנא נדבה דבתרוייהו איכא למיחש אי נמי משום דנדר נפקא לן מקרא דכי תחדל לנדור אשר לא תדור לנדבה אתא:

(ד) מידי דהוה אזבחים דכשרין אלא לשמן. (ו) לא משכחת שלא לשמו בפסח אלא בזמנו דוקא. ותדע דפסח ששחט קודם זמנו לשם פסח לאו משום שיוי קודש הוא דמיפסל דהא נמי אם שחטו קמתמא פסול, וכל הזבחים דפסולין משום שיוי קודש כשאשחטן אלא לשמן אם שחטן קמתמא כשרים כדמוכח בגמרא (תוס' טור): **למה לי למיתנא אלא** [ב]. כלומר משמע שיש בו כשרות אחר אלא פירש (תוס' טור): **אבל** בקדושתייהו קיימי. פי' נשם קדושה דאשונה דעדיין שם הראשון עליהם ואסור לשנויי בהו גם מכאן ואילך (תוס' טור):

א א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הל"א שהבא לאורן שלו:
ב מיי' שם והלכה יא ופ"ד מהל' קרבן פסח הלכה ח:
ג מיי' הלכות פסה"מ שם הלכה א והלכה ד:
ב ד מיי' שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: דברים כג, כד

מוסף רש"י

חדש מן הפסח. דכתיב זבח פסח הוא שתהא זביחתו לשם פסח, וכתיב הוא למעוטי נשחט שלא לשמו (פסחים נט:) **והחטאת.** וטעמא משום דכתיב בחטיבה מטמא היא מיעוטא היא ולא הנשחטת שלא לשמה (שם ס.) **רבי אליעזר אומר אף האשם.** כל לדידי' של ר"א היה עושה אשם כחטאת לכל דבר שנאמר בחטאת כאשם, וכן גבי שלא לשמו וכן גבי מטמא שנכנס דמה לפנים במקדש וזבחים (שם נע.) **למה לי למיתני אלא.** בריש מנחות פירש"י דמדקתני אלא משמע דכל דינה כמנחה כשרה אלא זה בלבד האי נדבה. בחמיה והא נדר הוא דכתיב כאשר נדרת (מנחות ב.):

שיטה מקובצת

(כתב יד)

חדושים ושיטות הראשונים שקבצן רבינו הרב בצלאל אשכנזי ז"ל וכתבן על גליון הש"ס שלו דפוס ווינציאה רפ"ב [ובתוספת מרובה מכתבי יד אחרים מבית מדרשו של הרב"א ז"ל]

אלא שלא עלו כו'. ולריך להביא אחר לחובתו או לנדרו כדפי' בקונטרס. ודוקא נדר שהוא מייב בחתיכתו אבל נדבה אם שחט אלא לשמה אין לריך להביא אחר דהא אפילו אם נאבד אינו מייב בחתיכתו (תוס' הר"פ): **הפסח בזמנו.** פסול אלא לשמו כל זמן שחיטה דהייגו מחלות היום של ערב פסח עד הערב. אבל קודם זמנו ואחר זמנו קי"ל דהוי שלמים דפסח בשאר ימות השנה שלמים הוי אבל דינו כשלמים וא"כ כי שחטו לשם עולה לא נשם עולה קרבן אחר כשר הוא ודינו א] כשלמים דלקריי' כל הזבחים שנזבחו אלא לשמן כשרים. ומ"מ קודם זמנו ולאחר זמנו אינם שוים, דאחר זמנו אם שחטו לא אפילו אם שחטו לשם פסח כשר, ואפילו שחטו לשם פסח כפירוש כשר ושלמים לשם פסח קאמרינן במסכת מולין בפרק השוחט (דף 3.), אבל קודם זמנו אם שחטו שחט פסול דיין דשחטתו לשם פסח קא, לכך בעי עקירה שיעקרנו בפירוש משם פסח לשם אחר. וא"ת א"כ מאי אריא בפסח דמזמנו דפסול אלא לשמו, אפילו קודם זמנו נמי הא אם שחטו קודם זמנו לשם פסח אי שחטו נמי פסול אע"ג דהיינו לשם אחר, וי"ל דהתם אלא משום דאלא לשמו הוא דמיפסל אלא משום דקודם זמנו אם פסח עליו לגמרי דיין דלפסח קאי וכי שחטו ליה לשם פסח אי שחטו אי לשם אחר דמיפסל משום דבין הערבים אמר רחמנא ושנה הכתוב לענבר מד בפרשת החדש הזה לכם (שמות יב ו) ומה בפרשת ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (במדבר ט ב). ואע"ג דאיכא קראי בגמרא נמי דקודם זמנו הוי שלמים, הייגו דוקא ע"י עקירה כדדרשים ליה בגמרא (לקמן דף ח:) ע"י כלל ופרט וכלל, ואף למאי דמסיק לזבח ריבויא הוא מ"מ מעמעינ לשמו כמו שאפרש בגמרא בע"ה, והילכך קודם זמנו לעולם אם פסח עליו עד דעקר ליה אם פסח לשם שלמים ולכך מיפסל לשם פסח אי שחטו אי מעעם פסח שאחטו קודם זמנו כדפי' רש"י (שם ד"ה בשאר ימות השנה), אבל שחטו לאחר הפסח (לשם אחר) הוי שלמים דיין דעקר ליה משם פסח, ואפילו שחטו לשם עולה אי הוא שלא לשמו אפ"ה כשר

גליון הש"ס

מתני' חוץ מן הפסח. עיין מנחות דף מח ע"ב תוס' ד"ה כבשי: תוס' ד"ה כל וכו' ובפ' המפקיד פירשתי. עיין לקמן דף ד' ע"ב תוס' ד"ה מחשבה ודף מא ע"ב רש"י ד"ה כגון שנתן ובמנחות דף ב ע"ב רש"י ד"ה אבל מחשבה למיגבל ובפסחים דף סג ע"ב תוס' ד"ה ר"מ סבר וכתולין דף לט ע"ב תוס' ד"ה אלא זביחה:

שינויי נוסחאות

א] תיכות שלא עלו ליתא בכתבי היד, וכן ליתא במנחות ג' ע"ב. וכן משמע קלת מרש"י (דק"ס). ועי' לות כב: ב] תיכות פסול שלא לשמו נמתקות, שאינו מן הלוקן (צ"ק). אבל בכתב"י הגי' כמדפס וכ"כ בשיטמ"ק וכביע"ב ד"ה הפסח: ג] בגמ' שם לא מיימי רק סיפא דקתא ברז יבוזו לו: ד] בד"ו כאן הסמ"ד ומה"ד לשם גבוה: ה] נ"א ובתרתי פליגי בגבוה ונמוך או כשרין ולא עלו קאמר ובנמוך הוא דפליגי (גליון. וע"ע צ"ק): ו] נ"א כי אם זו לבדה (כי"פ): ז] לעבוד אחרינא (כי"פ): ח] בח"ג גר' ולישנא, והיא לאיה אחרת עש"ב: ט] נ"ל וכולהו. וי"ל טולהו מתני' דהך פירקין (צ"ק): י] במ"כ נוסף דומיא דשלא לשמן דמתני' דקתני אלא שלא עלו, אבל הנך וכו': יא] הגיהנא שלפנינו מתוקנת ומבוארת, וכעי"ז בנ"ק ח"נ ושאר מפרשים. וגי' רש"ק ולהכי נמי פריך בפירקין כו' מנא לן דהא מיירי בהן כו'. והמפרשים נתקשו בגי' זו. אמנם בספר עה"ק כתב שהיא הגירסא הנכונה עש"ב: יב] נ"ל לשם (באה"מ): יג] נ"ל ארבעה. דהא לזיטוי בעלים לא לריך הקשא (צ"ק): יד] אימוריו (ד"ו): טו] נ"א משום דשיוי בעלים לא שייך כו'. ואשאר נמתק (צ"ק בשם ס"ר): טז] בשעתה בעבודה

ליקוטים

אלא שלא עלו לבעלים. ד"ל הרמב"ם בפי' המשנה, ממה שאמר לבעלים תבין שאינו מדבר אלא על הקרבנות שיש להן בעלים ידועים אמנם קרבנות הציבור אין פוסלת אותן שחיטה שלא לשמן, שכך אמרו רז"ל קרבנות הציבור סכין מושכתן לכמות שהן. עכ"ל. ותמוה לי, הא להדיא מבואר בסוגיין דף ד' ע"א דשיוני קודש ישנו בציבור כביחיד אלא דשיוני בעלים לא שייך בקרבן ציבור דכולם בעלים, ולשם נכרים לא מפסל דבעינן חבירו דומיא דדיה. וכן פ' הרמב"ם פט"ו מפסה"מ, וצע"ג. ועי' במהרש"א ביצה דף ב' ע"ב ד"ה בפירש"י, דנקט נמי בפשיטות דבקרבן ציבור אין בו דין שלא לשמן, ובמחכ"ת אינו כן (תוס' רעק"א): **אמר ר' אליעזר החטאת בא על חטא כו'** נלע"ד אעפ"י שלא מצאתי גילוי מפורש, דאפילו ר"א לא קאמר אלא באשם הבא על ודאי חטא דומיא דחטאת, אבל אשם תלוי שאינו בא על ודאי חטא מודה ר"א דכשר אלא שלא עלה לבעלים כשאר קרבנות. ומתני' כדי לבאר זה האריך בהא מלתא דאמר ר"א החטאת בא וכו' והאשם בא וכו' (מסדי דוק. נקלוי): **ואסור לשנויי בהו.** פירש"י [בריש מנחות] שינוי אחר כגון אם קמצה שלא לשמה אסור לתת קומץ בכלי שלא לשמה. נראה מתוך לשונו דדוקא בעבודה אחרת קאמר דאסור לשנויי בה אבל באותה עבודה שכבר נעשית שלא לשמה לא. דאע"ג דלבעלים מפסלא דלא עלתה מ"מ שאר עבודות דעביד כבר לשמה קיימי הלכך אסור לשנויי בהו אבל באותה עבודה שכבר נעשית שלא לשמה לא (מפיוחס לרשב"ץ ריש מנחות): **דאמר רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה.** תניא בתוספתא דפסחים השוחט את הפסח על בני חבורה ואמר שלא לשמו שחטתיו, שורת הדין אינו נאמן, ר' יהודה אומר עד שלא יתחילו בו נאמן, ומשיתחיל בו אין נאמן. ואע"ג דלא אתברור לי פי' יתחילו ולא יתחילו אם התחלת אכילה או התחלת זריקה, מ"מ הא קתני בהדיא לר' יהודה דקודם שיתחילו נאמן. ואי פירוש הברייתא שאומר ששחטו שלא לשמו במתכוין ובעוקר, אתמהה האיך נאמן, דאמר רבא רפ"ק דזבחים עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה, וסתמי כוותיה דייקא, וכל שכן דמתחילה אסור לשחוט שלא לשמה, מעתה איך יהא נאמן לומר ששחט פסח זה שלא לשמו ולהשים עצמו רשע, דמאי שנא מפלוני רבעו לרצונו ומאנוסים היינו דאין אדם משים עצמו רשע. דאין נראה כלל לומר כגון שאומר שסברו היה שמותר לשחוט פסח שלא לשמו. אלא נראה בעיני דפי' הברייתא בטורפה, באומר כסברו הייתי [שהוא] שלמים ושחטתיו לשם שלמים, אגב דטריד איחלף לו, כההיא דפ' אלו דברים בפסחים, וקסברי הני תנאי דברייתא ת"ק ור' יהודה דעקירה בטעות הוי עקירה כו' (מור זרוע הל' פסחים סי' רכג ועש"ב): **אי בעית אימא קרא כו'.** תימה כיון דאיכא סברא למה לי קרא דהכי פריך בפרק ב' דכתובות (דף כב ע"א) גבי הא דאמר רב הונא מנין להפה שאסר הוא הפה שהתיר למה לי קרא סברא הוא הוא אסרה הוא שרי לה. ויש לחלק דיש דברים שאין הסברא פשוטה כל כך וצריך הפסוק להשמיענו הסברא (תוס' שנעות כג ע"ב):

כל

א) הזבחים אשנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה **ב)** חוץ מן הפסח **ג)** והחטאת הפסח בזמנו והחטאת בכל זמן רבי אליעזר אומר אף האשם הפסח בזמנו והחטאת והאשם בכל זמן אמר רבי אליעזר החטאת באה על חטא והאשם בא על חטא מה חטאת פסולה שלא לשמה אף האשם פסול שלא לשמו **ד)** יוסי בן חוני אומר הנשחטין לשם פסח ולשם חטאת פסולין שמעון אחי עזריה אומר שחטן לשם גבוה מהן כשרין לשם נמוך מהן פסולין כיצד קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים פסולין קדשים קלים ששחטן לשם קדשי קדשים כשרין הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרין שלמים ששחטן לשם בכור ולשם מעשר פסולין: **גמ' ה)** למה לי למיתנא אלא שלא עלו **א)** ליתני ולא עלו לבעלים לשם חובה הא קמ"ל לבעלים הוא דלא עלו לשם חובה אבל בקדושתייהו קיימי ואסור לשנויי בהו וכדרבא **ו)** דאמר רבא **ז)** עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה **ח)** איבעית אימא סברא איבעית אימא קרא איבעית אימא סברא משום דשני בה כל הני לישני בה וליזיל איבעית אימא קרא **ט)** מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה וגו' **י)** האי נדבה

יא) זבח לשם זבח דהיינו שיוי קודש הוי בין בעבודת דם [כדיליף] מקראי דפירקין בין בהקטרה [כדיליף] מקרא דהתם ה"א הכי נמי דבריס יהו בזביחה כמו בהקטרה ומיהו הא לא מצינן למילף מהיקישא דימא ולא עלו לשם חובה ואינה מרלה בכל (מקום) הכי ו' דבריס דהוא קרא כתיב בהקטרת אימוריס **יב)** והוא עצמו אלא הוקטרו אימוריה **יג)** כשר ולקמן [דף מו:] דמייתי קרא לשם זבח דהיינו שיוי קודש לא מייתי נמי קרא לשם זובח דהיינו שיוי בעלים משום דהנהו **יד)** ו' דבריס לא שייך לפרש בשעת הקטרה דבשעת הקטרה לא משכחת לשם זובח דשיוי בעלים ליתיה אלא בשוחט ע"מ לזרוק או מקבל ומוליך ע"מ לזרוק כדמוכח בפירקין [לקמן דף י.] ובשעת הקטרה כבר נזרק הדם ואם כן מהיכא תיתי הקטרה לשם זובח דבההוא קרא לעולה אשה ריח ניחוח לא כתיב ומעבודת דם לא אתי דעבודת דם גופיה ליתיה אלא בע"מ לזרוק כדפרישית והשתא זביחה לשם אשה דבריס והקטרה לשם חמשה אי נמי הא דקאמר זביחה לשם אשה דבריס לא שחיטה בשעת שחיטה לשם ו' דבריס אלא כלומר הזבח נעשה לשם ו' דבריס וכל אחת בשעתה **טו)**. ◦ ובפ' המפקיד (ב"מ דף מג:) פירשתי הא דמחשבה פוסלת בקדשים אי בדיבור הזבח נעשה [שלא] לשמה או אפילו במחשבה **יז)**: **הפסח בזמנו.** אבל שלא בזמנו לא ואפי' שוחטו לשם עולה ואפילו למ"ד **יח)** בעי עקירה מ"מ הוי שלמים כדדרשינן ואם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים כל דשחיט ליה שלמים ליהוי לקמן בפירקין (דף ח:): **החטאת באה על חטא והאשם בא על החטא.** איכא חטאת ואשם נמי דאין באין על חטא כגון חטאת יולדת ואשם מצורע אלא משום דרובא אתו על חטא משום להו אהדדי: **לשם גבוה מהן כשרין.** מיבעי לן אי בעי למימר כשרין ומרלין ופליגי בחדא או כשרין ולא פליגי אלא בחדא [משמע דלא מספקא אלא בחדא] כגון בגבוה **יט)** אבל בנמוך פשיטא ליה דפסולין לגמרי קאמר ותימה מנא ליה דילמא פסול ולא עלו קאמר דאשכחן [בברייתא] כי האי גוונא דתניא לקמן (דף ד.) שלמים ששחטן לשם תודה פסולין והיינו פסולין ולא עלו ולא פסולין לגמרי ויש לומר משום דדרשינן טעמא דשמעתא **יח)** בגמרא (שם דף יא:) מדכתיב ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר יריימו במורם [מהם] אין מתחללין בנמוך מהם מתחללין וחילול משמע פסול גמור ואע"ג דדרשינן בגמרא (לקמן ג:) קדשים מחללין קדשים ואין חולין מחללין קדשים ולא מיפסלו אשר קדשים אלא לשמן מכל מקום שייך בהן חילול משום פסח וחטאת דמיפסלו ועוד יש לדקדק מגופה דמתניתין הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרין משום דהוי לשם גבוה דאי לשם נמוך מיפסלו והיינו לענין פסול גמור דבבכור ובמעשר לא שייך לא עלו לבעלים לשם חובה **יט)**:

ואסור לשנויי. יש מקומות שהתנא [אינו] חושש לאשמעינן חידוש זה ובפרק **יט)** התכלת (מנחות דף מח:) גבי אשר שלמי נזיר וגבי אשם נזיר ואשם מצורע דקתני כשירין ולא עלו ולא קתני אלא: **קרי ליה נדר וקרי ליה נדבה כ)**. משמע הכא דכל היכא דכתיב נדר נדר דוקא נדבה נדבה דוקא וכן בפרק קמא דר"ה (דף ו.) לענין בל תאחר ואפילו לר"מ בפ"ק דחולין (דף ב.) דדריש טוב מזה ומזה שאינו נודר כל עיקר אלמא קרי לנדבה נדר שאני הכא דדריש מדשני קרא בדיבוריה א"כ בחולין דריש דכיון דחייש קרא לתקלה לא שנא נדר לא שנא נדבה דבתרוייהו איכא למיחש אי נמי משום דנדר נפקא לן מקרא דכי תחדל לנדור אשר לא תדור לנדבה אתא:

(ד) מידי דהוה אזבחים דכשרין אלא לשמן. (ו) לא משכחת שלא לשמו בפסח אלא בזמנו דוקא. ותדע דפסח ששחט קודם זמנו לשם פסח לאו משום שיוי קודש הוא דמיפסל דהא נמי אם שחטו קמתמא פסול, וכל הזבחים דפסולין משום שיוי קודש כשאשחטן אלא לשמן אם שחטן קמתמא כשרים כדמוכח בגמרא (תוס' טור): **למה לי למיתנא אלא** [ב]. כלומר משמע שיש בו כשרות אחר אלא פירש (תוס' טור): **אבל** בקדושתייהו קיימי. פי' נשם קדושה דאשונה דעדיין שם הראשון עליהם ואסור לשנויי בהו גם מכאן ואילך (תוס' טור):

א א מיי' פט"ו מהל' פסה"מ הל"א שהבא לאורן שלו:
ב מיי' שם והלכה יא ופ"ד מהל' קרבן פסח הלכה ח:
ג מיי' הלכות פסה"מ שם הלכה א והלכה ד:
ב ד מיי' שם הלכה ג:

תורה אור השלם

1. מוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְּפִיךָ: דברים כג, כד

מוסף רש"י

חדש מן הפסח. דכתיב זבח פסח הוא שתהא זביחתו לשם פסח, וכתיב הוא למעוטי נשחט שלא לשמו (פסחים נט:) **והחטאת.** וטעמא משום דכתיב בחטיבה מטמא היא מיעוטא היא ולא הנשחטת שלא לשמה (שם ס.) **רבי אליעזר אומר אף האשם.** כל לדידי' של ר"א היה עושה אשם כחטאת לכל דבר שנאמר בחטאת כאשם, וכן גבי שלא לשמו וכן גבי מטמא שנכנס דמה לפנים במקדש וזבחים (שם נע.) **למה לי למיתני אלא.** בריש מנחות פירש"י דמדקתני אלא משמע דכל דינה כמנחה כשרה אלא זה בלבד האי נדבה. בחמיה והא נדר הוא דכתיב כאשר נדרת (מנחות ב.):

שיטה מקובצת

(כתב יד)

חדושים ושיטות הראשונים שקבצן רבינו הרב בצלאל אשכנזי ז"ל וכתבן על גליון הש"ס שלו דפוס ווינציאה רפ"ב [ובתוספת מרובה מכתבי יד אחרים מבית מדרשו של הרב"א ז"ל]

אלא שלא עלו כו'. ולריך להביא אחר לחובתו או לנדרו כדפי' בקונטרס. ודוקא נדר שהוא מייב בחתיכתו אבל נדבה אם שחט אלא לשמה אין לריך להביא אחר דהא אפילו אם נאבד אינו מייב בחתיכתו (תוס' הר"פ): **הפסח בזמנו.** פסול אלא לשמו כל זמן שחיטה דהייגו מחלות היום של ערב פסח עד הערב. אבל קודם זמנו ואחר זמנו קי"ל דהוי שלמים דפסח בשאר ימות השנה שלמים הוי אבל דינו כשלמים וא"כ כי שחטו לשם עולה לא נשם עולה קרבן אחר כשר הוא ודינו א] כשלמים דלקריי' כל הזבחים שנזבחו אלא לשמן כשרים. ומ"מ קודם זמנו ולאחר זמנו אינם שוים, דאחר זמנו אם שחטו לא אפילו אם שחטו לשם פסח כשר, ואפילו שחטו לשם פסח כפירוש כשר ושלמים לשם פסח קאמרינן במסכת מולין בפרק השוחט (דף 3.), אבל קודם זמנו אם שחטו שחט פסול דיין דשחטתו לשם פסח קא, לכך בעי עקירה שיעקרנו בפירוש משם פסח לשם אחר. וא"ת א"כ מאי אריא בפסח דמזמנו דפסול אלא לשמו, אפילו קודם זמנו נמי הא אם שחטו קודם זמנו לשם פסח אי שחטו נמי פסול אע"ג דהיינו לשם אחר, וי"ל דהתם אלא משום דאלא לשמו הוא דמיפסל אלא משום דקודם זמנו אם פסח עליו לגמרי דיין דלפסח קאי וכי שחטו ליה לשם פסח אי שחטו אי לשם אחר דמיפסל משום דבין הערבים אמר רחמנא ושנה הכתוב לענבר מד בפרשת החדש הזה לכם (שמות יב ו) ומה בפרשת ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו (במדבר ט ב). ואע"ג דאיכא קראי בגמרא נמי דקודם זמנו הוי שלמים, הייגו דוקא ע"י עקירה כדדרשים ליה בגמרא (לקמן דף ח:) ע"י כלל ופרט וכלל, ואף למאי דמסיק לזבח ריבויא הוא מ"מ מעמעינ לשמו כמו שאפרש בגמרא בע"ה, והילכך קודם זמנו לעולם אם פסח עליו עד דעקר ליה אם פסח לשם שלמים ולכך מיפסל לשם פסח אי שחטו אי מעעם פסח שאחטו קודם זמנו כדפי' רש"י (שם ד"ה בשאר ימות השנה), אבל שחטו לאחר הפסח (לשם אחר) הוי שלמים דיין דעקר ליה משם פסח, ואפילו שחטו לשם עולה אי הוא שלא לשמו אפ"ה כשר